

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 62/05-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. apríla 2005 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Juraja Babjaka a Eduarda Bárányu prerokoval sťažnosť Tibora Boľa, bytom Ž., zastúpeného advokátkou JUDr. J. F., Advokátska kancelária, Ž., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 279/02 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Tibora Boľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 279/02 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 279/02 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.

3. Tiborovi Boľovi priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Žilina p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Žilina je p o v i n n ý uhradiť trovy právneho zastúpenia Tibora Boľa na účet advokátky JUDr. J. F., Advokátska kancelária, Ž., vo výške 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. februára 2005 doručená sťažnosť Tibora Boľa, bytom Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. J. F., Advokátska kancelária, Ž., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 279/02 o určenie neplatnosti právneho úkonu (prevod motorového vozidla Honda Civic).

Sťažovateľ uviedol, že žalobou z 2. augusta 2002 podanou na okresnom súde pod sp. zn. 14 C 279/02 proti odporcovi v 1. rade Z. Z. a odporcovi v 2. rade Ing. P. Z. sa domáhal určenia neplatnosti právneho úkonu. Odporca v 2. rade formou notárskej zápisnice uznal záväzok voči navrhovateľovi vo výške 795 000 Sk, avšak majetok, ktorý vlastnil, previedol na svoju sestru (odporca v 1. rade) podľa názoru sťažovateľa s úmyslom znemožniť vymáhanie uznanej pohľadávky.

Na základe výzvy okresného súdu z 23. septembra 2002 navrhovateľ 7. októbra 2002 zaplatil súdny poplatok vo výške 1 000 Sk. Po zaplatení súdneho poplatku, teda počas doby 2 a pol roka, neboli okresným súdom vykonané vo veci žiadne úkony. Vo veci nebolo vykonané ani jedno pojednávanie.

Podaním okresného súdu z 24. januára 2005 bol sťažovateľ vyzvaný, aby predložil okresnému súdu všetky doklady predložené k návrhu vrátane návrhu na začatie konania z dôvodu rekonštrukcie súdneho spisu.

Porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vidí sťažovateľ v tom, že konanie, ktorého je účastníkom, do dnešného dňa nie je právoplatne skončené, pričom nebolo vo veci nariadené ani jedno pojednávanie.

Sťažovateľ si uplatňuje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 200 000 Sk. Domnieva sa, že doba, ktorá uplynula od podania návrhu až dosiaľ, je neprimerane dlhá a ničím neospravedlniteľná. Počas tejto doby žije sťažovateľ v stave právnej neistoty.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Základné právo Tibora Boľu na prerokovanie a rozhodnutie veci bez zbytočných prieťahov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo na súdnu ochranu upravené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v konaní pred Okresným súdom v Žiline č. k. 14 C 279/02 bolo porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky ukladá Okresnému súdu v Žiline, aby vo veci vedenej na Okresnom súde v Žiline pod č. k. 14 C 279/02 konal.

Okresný súd v Žiline je povinný zaplatiť Tiborovi Boľovi primerané finančné zadosťučinenie v sume 200.000,- Sk do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia.

Okresný súd v Žiline je povinný zaplatiť Tiborovi Boľovi trovy konania vrátane trov právneho zastupovania celkom v sume 13.600,- Sk (prevzatie veci a príprava zastupovania podľa § 10, ods. 1 a § 14, ods. 1, písm. a) Vyhl. č. 655/2004 Zb. á 6.650,-Sk + 150,-Sk režijný paušál a písomná sťažnosť navrhovateľa doručená Ústavnému súdu SR podľa § 10, ods. 1 a § 16, ods. 1, písm. c) Vyhl. č. 655/2004 Zb. á 6.650,-Sk + 150,-Sk režijný paušál) na účet právnej zástupkyne navrhovateľa ... do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia.“

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril predseda okresného súdu podaním z 30. marca 2005. V tomto podaní uvádza, že zákonná sudkyňa JUDr. Z. H. odišla v máji 2004 do dôchodku, pričom bola disciplinárne riešená. Všetky veci (700

nevybavených vecí) po zákonnej sudkyňi prevzal JUDr. V. K. Od 1. októbra 2004 vybavil už okolo 300 vecí. Sudca sa sústreďuje na najstaršie veci (ide o veci z 90-tych rokov). Predseda okresného súdu poukazuje na to „že sa spis stratil. (...) Sudca však okamžite nariadil rekonštrukciu spisu. V spise prakticky neboli robené úkony, preto rekonštrukcia bude jednoduchá a sudca vec prejedná v tomto roku“. Spolu s podaním predsedu okresného súdu bol ústavnému súdu doručený aj rekonštruovaný spis.

Predseda okresného súdu uviedol v podaní z 30. marca 2005 v súlade s ustanovením § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), že netrvá na ústnom pojednávaní a súhlasí s upustením od neho.

Právna zástupkyňa sťažovateľa podaním z 11. apríla 2005 uviedla, že netrvá na ústnom pojednávaní.

Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 62/05-10 z 23. februára 2005 bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie.

II.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníkov a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98).

Pokiaľ ide o prvé kritérium „zložitosť veci“, ústavný súd bral do úvahy aj v predmetnom prípade skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97) relevantnú pre rozhodnutie, ako aj právnu povahu (charakter) veci, pričom na základe týchto hľadísk predmetné konanie o určenie neplatnosti právneho úkonu (prevod motorového vozidla) nemožno hodnotiť ako konanie po skutkovej alebo právnej stránke zložité.

Pri hodnotení podľa kritéria „správanie sťažovateľa“ v preskúmvanej veci ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by nasvedčovali tomu, že došlo k spôsobovaniu prietáhov zo strany sťažovateľa.

Pokiaľ ide o tretie kritérium, a to „postup“ okresného súdu, je potrebné uviesť, že ústavný súd sa zaoberal jednak tvrdeniami sťažovateľa, resp. jeho právnej zástupkyne a zohľadnil najmä skutočnosť, že došlo k strate predmetného súdneho spisu.

Ústavný súd vychádzajúc zo svojej stabilizovanej judikatúry dospel k záveru, že stav konania v danej právnej veci je taký, že sťažovateľ oprávnene trpí pocitom nielen právnej, ale aj faktickej neistoty zvýšenej aj negatívnym pocitom, že okresný súd namiesto toho, aby v ich veci konal, rekonštruuje spis za pomoci účastníkov konania z dôvodu jeho straty (III. ÚS 129/04, IV. ÚS 82/04).

Z rekonštruovaného spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že v predmetnej právnej veci boli vykonané tieto úkony:

Dňa 2. augusta 2002 bol okresnému súdu doručený návrh na začatie konania.

Dňa 23. septembra 2002 bol navrhovateľ vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku.

Dňa 7. októbra 2002 bol navrhovateľom zaplatený súdny poplatok.

Dňa 24. januára 2005 okresný súd vyzval navrhovateľa, aby predložil z dôvodu rekonštrukcie spisu všetky doklady predložené k návrhu na začatie konania vrátane návrhu z 2. augusta 2002.

Dňa 8. februára 2005 boli okresnému súdu doručené vyžiadané doklady.

Ústavný súd teda zistil, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na konanie bez zbytočných prieťahov garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy z dôvodu, že v období od 23. septembra 2002 (výzva na zaplatenie súdneho poplatku) do 24. januára 2005 (výzva na zaslanie dokladov z dôvodu rekonštrukcie spisu) neboli okresným súdom vykonané žiadne úkony vo veci, a toto obdobie ústavný súd hodnotí ako prieťahy v konaní v trvaní 28 mesiacov.

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Keďže k porušeniu základného práva došlo nekonaním okresného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 14 C 279/02, ústavný súd mu prikázal konať.

Sťažovateľ si uplatnil primerané finančné zadosťučinenie vo výške 200 000 Sk. Svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnil tak, že nekonaním okresného súdu je sťažovateľ v stave právnej neistoty. Medzičasom došlo aj k zníženiu hodnoty motorového vozidla, ktoré bolo predmetom právneho úkonu, ktorého neplatnosť sťažovateľ napadol, čo môže viesť k jeho nižšiemu uspokojeniu v rámci exekúcie.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Ústavný súd vyhovel návrhu sťažovateľa a vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 14 C 279/02 a prikázal okresnému súdu, ktorý jeho právo porušil, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov. Dovŕšením opatrení smerujúcich zo strany ústavného súdu k odstráneniu stavu právnej neistoty bolo i priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 40 000 Sk. Ústavný súd vzal do úvahy predmet sporu, jeho zložitosť a dĺžku jeho trvania. Výšku zadosťučinenia stanovil ústavný súd najmä s ohľadom na zistené obdobie nečinnosti okresného súdu, stratu a rekonštrukciu súdneho spisu sp. zn. 14 C 279/02 a na vyššie uvedené kritériá riešenia zisteného porušenia základných práv.

Právna zástupkyňa sťažovateľa si uplatnila náhradu trov právneho zastúpenia podľa ustanovenia § 9 ods. 1, § 11 ods. 2 a § 14 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, napísanie sťažnosti), pričom za jeden úkon si uplatnila odmenu vo výške 6 650 Sk a režijný paušál vo výške 150 Sk, čo spolu predstavuje sumu 13 600 Sk.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnu zástupkyňou sťažovateľa vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konaní uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľ bol vo veci sčasti úspešný, a preto bolo potrebné rozhodnúť o náhrade trov konania okresným súdom.

Podľa ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi.

Predmet konania – ochrana základných ľudských práv a slobôd – je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2004 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 15 008 Sk.

Ústavný súd priznal právnej zástupkyni sťažovateľa odmenu za dva úkony právnej služby, a to prevzatie a prípravu zastúpenia vrátane prvej porady, napísania sťažnosti. Podľa takto určených kritérií sú trovy právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby vo výške 5 302 Sk (odmena za jeden úkon je 2 501 Sk plus režijný paušál 150 Sk za každý úkon), ktoré ústavný súd zaviazal okresný súd uhradiť právnej zástupkyni sťažovateľa.

Z uvedených dôvodov ústavný rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. apríla 2005